

T.C.
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU
(OMBUDSMANLIK)

ŞİKAYET NO : 2015/5669

KARAR TARİHİ : 30/06/2016

RET KARARI

ŞİKAYETÇİ :

ŞİKAYETÇİ VEKİLİ :

ŞİKAYET EDİLEN İDARE :

ŞİKAYETİN KONUSU :

Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

Şikayet başvuru vekili tarafından; müvekkilinin, yapılan kontrol muayenesi sonucunda engellilik oranının %50'den %33'e düşmesi neticesinde kesilen yaşlılık aylığının tekrar bağlanması talebi hakkındadır.

ŞİKAYET BAŞVURU TARİHİ : 4.12.2015

I.USÛL

A. Şikâyet Başvuru Süreci

1. Şikâyet başvurusu, posta yoluyla 04/12/2015 tarihinde yapılmış ve 12501 evrak numarası ile kayıt altına alınmıştır. Şikayet başvurusunun karara bağlanması için 28/3/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve İmza Yetkileri Yönergesinin 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi uyarınca, şikayetin incelenmesine ve araştırmasına geçilmiş, 2015/5669 Esas No.lu Ret Karar Önerisiyle Kamu Başdenetçisine sunulmuştur.

B. Ön İnceleme Süreci

2. Yapılan ön inceleme neticesinde, şikayetçinin Kurumumuza yaptığı 15/08/2015 tarihli şikayet başvurusu hakkında 19/10/2015 tarihli ve 2015/4297 sayılı Gönderme Kararı verildiği, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından şikayetçinin talebine olumsuz cevap verilmesi üzerine şikayetçinin Kurumumuza vekili Av. ... aracılığıyla, .../2015 tarihinde tekrar başvuruda bulunduğu, dolayısıyla idari başvuru yolunun tüketildiği, ayrıca şikayet konusunun Kurumumuzun görev alanına girdiği, şikayetçinin menfaat ihlali koşulunu taşıdığı, şikayetin süresinde yapıldığı ve diğer ön inceleme konularında da bir eksiklik olmadığı, bu nedenle şikâyetin inceleme ve araştırmasına engel bir durumun bulunmadığı tespit edilmiştir.

II. OLAY VE OLGULAR

A. Şikâyetçinin Konu Hakkındaki Açıklamaları ve İddiaları

3. Şikayetçi vekili Av. ... tarafından; müvekkilinin 2014 yılının Ocak ayında ..... Eğitim ve Araştırma Hastanesinden %50 oranında sürekli engelli raporu aldığını, bahsi geçen rapor ile vergi dairesine başvurusu neticesinde bir yıllık vergi indiriminden yararlanıp, Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından emekli edildiğini ancak engelli raporunun sürekli niteliğe sahip olmasına rağmen SGK'nın kendisinden vergi dairesince istendiğinden bahisle kontrol raporu istediğini; kontrol raporunu, sürekli engelli raporu süresinin bitimine 45 gün kala aldığı halde bir ay önce maaşının kesildiğini ayrıca pek çok kronik hastalığı olmasına rağmen bu hastalıkları belgeleyen raporların adı geçen hastane tarafından kontrol raporuna eklenmediğini, dolayısıyla engellilik oranının %33 çıkması neticesinde de maaşının kesildiğini iddia ederek, müvekkilinin emeklilik hakkının devamını talep etmektedir.

B. İdarenin Şikâyete İlişkin Açıklamaları

4. Kurumumuzun .../2015 tarih ve 2015/.... sayılı Gönderme Kararına istinaden Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından gönderilen .../2015 tarihli ve ..... sayılı cevabi yazıda özetle,

4.1. Sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanılmasına esas işlemlerin, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülmekte olduğu, Bakanlığın ilgili birimi (vergi daireleri, defterdarlıklar) tarafından yapılan sevk işlemini takiben temin edilen **sağlık kurulu raporlarının Merkez Sağlık Kurulu tarafından değerlendirildiği,**

4.2. Öte yandan, engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaları nedeniyle kendilerine yaşlılık aylığı bağlananlardan, Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı Merkez Sağlık Kurulu tarafından engellilik derecesi tespiti yapılırken kontrol muayene tarihi konulan sigortalıların kontrol muayene sevk işleminin SGK tarafından yapıldığı ancak sağlık kurulu raporlarının Maliye Bakanlığı Merkez Sağlık Kurulunca değerlendirildiği,

4.3. SGK'ya, Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından gönderilen .../2015 tarihli yazıda; adı geçen sigortalının kontrol muayenesi sonucu çalışma gücü kayıp oranının %33 olarak tespit edildiği, sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanan sigortalılara **yaşlılık aylığı bağlanma koşullarından olan 'çalışma gücü kayıp oranının %40'ın üstünde olması' şartı ortadan kalktığından bahisle adı geçen sigortalının yaşlılık aylığının kesildiği, belirtilmiştir.**

5. Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından .../2016 tarihli ve ..... sayılı bilgi belge isteme yazımıza .../2016 tarihli ve ..... sayılı yazı ile cevap verilmiş olup söz konusu yazıda özetle;

5.1. Engellilik müessesesinin 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 31 inci maddesinde düzenlendiği, engellilik derecelerinin tespit şekli ile uygulamaya ilişkin esas ve usullerin Sakatlık İndiriminden Yararlanacak Hizmet Erbabının Sakatlık Derecelerinin Tespit Şekli ve Uygulaması Hakkında Yönetmelik ile belirlendiği,

5.2. Söz konusu yönetmeliğin 5. maddesine göre engellilik indiriminden yararlanmak üzere başvuruda bulunacak hizmet erbabının yine yönetmeliğin 6. maddesinde belirtilen hastanelere sevk edildikleri, sevk edilen hastaneler tarafından düzenlenen raporlar üzerine, Maliye Bakanlığının Başhekimliği başkanlığında Sağlık Bakanlığınca görevlendirilecek iki uzman hekim ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca görevlendirilecek bir uzman hekimden ve Gelir İdaresi Başkanlığının bir temsilcisinden teşekkül eden Merkez Sağlık Kurulunca raporda yer alan engellilik bulguları ve teşhisinin incelenmesi neticesi, ilgilinin engelliliği nedeniyle çalışma gücünün yüzde kaçını kaybettiği hususunda re'sen ve nihai olarak karar verildiği, **Merkez Sağlık Kurulunca kesin karara bağlanan raporlar üzerine işlem tesis edildiği,**

5.3. Merkez Sağlık Kurulunca; yetkili kılınmış hastanelerce düzenlenen raporlarda yer alan engellilik bulguları ve çalışma gücü kayıp oranlarının, “Özürülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmelik” ekindeki Özür Oranları Cetvelinde yer alan oranlara uygun olup olmadığı yönünden incelendiği ve yönetmelik eki cetvelde belirlenen oran ne ise o oranın dikkate alındığı ve buna göre çalışma gücü kayıp oranı ve bu orana tekabül eden engellilik derecesinin karara bağlandığı,

5.4. Engellilik nedeniyle vergi indirimi uygulamalarında yasal ve tek yetkili konumundaki ve bir nevi üst kurul niteliğinde görev yapan Merkez Sağlık Kurulunca ülke genelinde engelli sağlık kurulu raporu düzenlemeye yetkili kılınmış hastanelerce düzenlenen engelli sağlık kurulu raporlarının, merkezden değerlendirilmesi suretiyle, raporlarda engellilik bulguları için farklı veya hatalı çalışma gücü kayıp oranı belirlenmesinin önüne geçilmesi ve bu konuda uygulama birliğinin sağlanmasının amaçlandığı, Merkez Sağlık Kurulunun bu amacın gerçekleştirilmesi doğrultusunda görev ve işlevini sürdürdüğü,

5.5. Yönetmelikte, tedavi ile işlevselliği düzenlenen geçici ve bazı rahatsızlıklar için belirli süreler sonrasında kontrol muayene kaydı konulmasının öngörüldüğü, somut olayda .. hakkında ..... Eğitim ve Araştırma Hastanesince düzenlenen ve vergi indirimi için ibraz olunan raporda yer alan ve %40 çalışma gücü kayıp oranı verilen kronik depresyon rahatsızlığının kontrol muayene kaydı konulmasını gerektiren türde bir rahatsızlık olduğundan bahisle Merkez Sağlık Kurulunca yapılan değerlendirmede rapora “**1 Yıl Sonra Kontrol Kaydı İle**” şerhi verilerek değerlendirildiği,

5.6. Şikayetçiye Özürlü Sağlık Kurulu tarafından verilen ...../2015 tarihli raporda yer alan %33 engellilik oranının, anılan yönetmeliklere dayanılarak Merkez Sağlık Kurulunca da aynen benimsendiği ve ilgilinin durumunun istişari mahiyette kararlaştırıldığı,

5.7. Şikayetçi ..’ün ilk raporunda, kronik depresyon için %40 çalışma gücü kayıp oranı belirlenmiş iken, **ikinci raporda kronik depresyon bulgusuna yer verilmemesinin** geçen süre zarfında bu rahatsızlığın iyileştiğini gösterdiği ve esasen kontrol kaydı konulmasının gerekçesinin de bu olduğu ifade edilmiştir.

6. Şikayet konusu kapsamında, SGK tarafından Kurumumuzun ...../2016 tarihli ve .... sayılı bilgi belge isteme yazısına ...../2016 tarihli ve ..... sayılı yazı ile cevap verilmiş olup, söz konusu cevabi yazıda özetle;

6.1. 5510 sayılı Kanunun geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasında, bu Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olup bu Kanunun tarihinden önce veya sonra engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaya hak kazanmış durumda olan sigortalılar hakkında, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 60 ıncı maddesinin (C) bendinin (b) alt bendi ve geçici 87 nci maddesine göre işlem yapılacağı düzenlendiği, 506 sayılı Kanunun 60 ıncı maddesinin anılan alt bendinde de engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanması dolayısıyla yaşlılık aylığına hak kazanarak yaşlılık aylığı bağlananların kontrol muayenesine tabi tutulabileceklerinin hükme bağlandığı, bu itibarla SGK denetim elemanlarınca yapılan inceleme ve soruşturmalar sonucunda oluşturulan teftiş raporlarında kontrol muayenesine tabi tutulması istenenlerin Kurum tarafından yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri çerçevesinde **kontrol muayenesine gönderildiği,**

6.2. Somut olayda, ... Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğünden edinilen bilgi ve belgelerin incelenmesinde .... Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü tarafından ..’e .../2014 tarihinden itibaren 506 sayılı Kanunun geçici 87 nci maddesinin (c) bendi gereğince yaşlılık aylığı bağlandığı ve ..... Vergi Dairesinden alınan sağlık raporunda engellilik derecesinde değişiklik olabileceği dikkate alınarak adı geçeninin yeniden

hastaneye sevkinin uygun görüldüğü, bu kapsamda ..... Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildiği, Gelir İdaresi Başkanlığının ...../2015 tarihli ve .... sayılı yazısında adı geçen **kontrol muayenesi sonucu çalışma gücü kayıp oranının %33 olarak tespit edildiği** dolayısıyla sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanan sigortalılara yaşlılık aylığı bağlanma koşullarından çalışma gücü kayıp oranının **%40'ın üstünde olması şartı ortadan kalktığından adı geçen sigortalının yaşlılık aylığının kesildiği, belirtilmiştir.**

7. .... Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından Kurumumuzun ...../2016 tarihli ve .... sayılı bilgi belge isteme yazısına verilen ...../2016 tarihli ve ... sayılı cevabi yazıda özetle;

7.1. Özürlü Sağlık Kurulu tarafından ...../2015 tarihli kontrol muayenesine ilişkin rapor düzenlenirken ...../2014 tarihli ilk raporda tespit edilen bulguların göz önünde bulundurulduğu, **ilk raporda %12 oranında tespit edilen işitme kaybının kontrol raporunda odyometri sonucuna göre %0 olarak tespit edildiği**, dolayısıyla hastanın işitme kaybında eski odyometrik sonuçlara göre düzelme izlendiği,

7.2. Yine ilk raporda %40 oranında tespiti yapılan zihinsel ruhsal ve davranışsal bozukluklara ilişkin bulgulara kontrol raporunda yer verilmemesi hususunda Psikiyatri Uzman Hekimden alınan değerlendirmede, hastanın ...../2013 tarihinde ..... protokol numarasıyla polikliniğe ilk kez gittiği, o tarihte değerlendiren hekim tarafından “kronik depresyon tedavi ile işlevselliği kısmen düzelen” tanısı konulduğu, hastanın ...../2014 tarihinde ..... protokol numarasıyla polikliniğe ikinci kez gittiği ve dört yıldır özel hekim tarafından izlendiğini beyan eden hastadan izlem ve tedaviye dair epikriz istendiği, ancak bu süre zarfında hastanın bahsettiği hekime sadece bir kez gittiği, bu nedenle kurum tarafından epikriz verilmediği, ayrıca ruhsal durum muayenesinde herhangi bir özel durumun saptanmadığı, hastanın kullandığı ilaçtan fayda gördüğü ve kişinin o günkü muayene bulgularına göre işlevselliğini etkileyecek düzeyde bir bozukluğun saptanmadığı, bununla birlikte kronik depresyon tanısının en az son iki yıldır majör depresyon belirtileri gösteren hastalara konulduğu, söz konusu hastalığın tedavisinin mümkün olduğu, bir kez kronik depresyon tanısı alan hastanın ömür boyu bu tanıyı alacağı anlamına gelmediği, ilgili Yönetmelik'in 2 numaralı eki olan **Özür Oranları Cetveli'nde kronik depresyonun geçici fonksiyon kaybına neden olan ruhsal hastalıklar grubunda yer aldığı ve bu gruptaki hastalıkların bir yıl sonra kontrol gerektirdiği**, ifade edilmiştir.

C. Olaylar

8. Şikayet başvurusu tarafından şikayet başvurusuna eklenen belgeler ile ilgili idarelerle yapılan yazışmalar sonucunda elde edilen bilgi ve belgeler birlikte değerlendirildiğinde;

8.1. Şikayetçi ..'ün, .../2014 tarihinde %50 oranında engelli olduğuna ilişkin ..... Eğitim ve Araştırma Hastanesinden aldığı rapor sonucu engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaya başladığı ve kendisine SGK tarafından yaşlılık aylığı bağlandığı,

8.2. Gerek bahsi geçen hastaneden alınan rapora “1 yıl sonra kontrol kaydı ile” şerhi konulması nedeniyle gerekse SGK'nın 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ıncı maddesinin (C) bendinin (b) alt bendi uyarınca engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanması dolayısıyla yaşlılık aylığına hak kazanarak yaşlılık aylığı bağlananların kontrol muayenesine tabi tutulmasını isteyebileceğinden bahisle şikayetçinin kontrol muayenesine tabi tutulduğu,

8.3. Şikayetçinin, .../2015 tarihinde aynı hastaneden aldığı kontrol raporu sonucu engel oranının %33 olarak tespit edildiği, sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanan sigortalılara yaşlılık aylığı

bağlanma koşullarından çalışma gücü kayıp oranının %40'ın üstünde olması şartı ortadan kalktığından yaşlılık aylığının kesildiği,

8.4.Şikayetçinin, aylığının kesilmesi işleminin hatalı olduğundan bahisle ve yaşlılık aylığının tekrar bağlanması amacıyla 15/08/2015 tarihinde Kurumumuza başvuruda bulunduğu,

8. 5...../2015 tarihinde ..... Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne gereğini yapmak üzere “Gönderme Kararı” verildiği,

8.6. İdare tarafından şikayetçiye olumsuz cevap verilmesi üzerine 04.12.2015 tarihinde Avukat ... aracılığıyla Kurumumuza tekrar başvuruda bulunduğu anlaşılmıştır.

D. Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS'ın İnceleme ve Araştırma Bulguları

9. Şikayet konusuna ilişkin Sosyal Güvenlik Kurumundan, Gelir İdaresi Başkanlığından ve .... Eğitim ve Araştırma Hastanesinden bilgi ve belge talep edilmiş, idarelerin şikayet konusuna ilişkin açıklamalarına 4,5,6 ve 7 nci paragraflarda yer verilmiştir. Ayrıca şikayetçinin almış olduğu raporlarda aydınlatılması gereken hususların olduğu değerlendirildiğinden, Sağlık Bakanlığının belirlediği özürlü sağlık kurulu raporu düzenlemeye yetkili hastaneler içinde yer alması da göz önünde bulundurularak, Kurumumuz tarafından, .../2016 tarihli ve ..... sayılı görüş ve değerlendirme yazısı ile ..... Üniversitesi Rektörlüğü Tıp Fakültesi Dekanlığından ilgili anabilim dallarında görevli yeterli sayıda uzman hekimden müteşekkil bir heyet tarafından; şikayetçinin engelli aylığından yararlanmasına hak sağlayan %50 oranında çalışma gücü kaybının tespit edildiği rapor ile yaşlılık aylığının kesilmesine neden olan %33 oranında çalışma gücü kaybının tespit edildiği kontrol raporundaki bulguların karşılaştırılması, ilk raporda tespit edilip kontrol raporunda yer verilmeyen bulguların kontrol raporunun verildiği tarih esas alınarak geriye dönük tespitinin yapılıp yapılamayacağı hususu sorulmuş, ayrıca rapor ve belgelerin değerlendirilmesi amacıyla bilimsel görüş istenmiştir.

10. .... Üniversitesi Tıp Fakültesi Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalının ....2016 tarihli ve Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalının ....2016 tarihli bilimsel görüş yazıları gönderilmiştir;

10.1. Kulak Burun Boğaz ve Baş Boyun Cerrahisi Anabilim Dalının ..../2016 tarihli bilimsel görüş yazısında özetle, Resmi Gazetede yayımlanan Kulak Burun Boğaz Özür Oranları cetveline göre Balthazard formülü kullanılarak yapılan hesaplamada iki raporda farklı işitme kaybı oranının elde edildiği, bu farkın işitme testi belgesinde tespit edilen işitme eşiklerinin matematiksel hesaplaması sonucunda elde edildiği ve yapılan hesaplamanın doğru olduğu, **ayrıca işitme kaybına ait özür oranlarında sürekli kavramının uygun olmadığı, işitmenin takip sırasında düzelmeye ya da kötüleşme gösterebileceği açıklanmıştır.**

10.2. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalının ..../2016 tarihli bilimsel görüş yazısında özetle; ..... Asker Hastanesi ve ..... Eğitim ve Araştırma Hastanesinin hastaya ilişkin raporlarının incelendiği ve şikayetçinin Ocak 2014'te saptanan depresyon rahatsızlığının, **Aralık 2014'te büyük oranda düzeldiği kanaatinin olduğu,** bu kanaate dayanılarak,

-Depresyon antidepresan tedaviyle düzelebilen bir hastalık olduğu için, 2/1/2014 tarihinde tanısı konulan **kronik depresyonun tedavi ile 22/1/2015 tarihine kadar düzelmesinin mümkün olduğu,**

-Geçmişe yönelik olarak kişinin kronik depresyonun olup olmadığı hususunun ise tıbbi kayıtlar ve hekim raporunun varlığı halinde saptanabileceği,

-Özürllü raporuna yıllık kontrol kaydı konulduğu için rapordaki “sürekli” ibaresinin hastalığın kalıcı olmayabileceğini gösterdiği, ifade edilmiştir.

III. HUKUKİ DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

A. İlgili Mevzuat

11. 2709 sayılı T.C. Anayasasının “Dilekçe, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkı” başlıklı 74’üncü maddesinde; “Herkes, bilgi edinme ve kamu denetçisine başvurma hakkına sahiptir.” hükmü yer almaktadır.

12. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun "Kurumun Görevi" başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrası; “Kurum, idarenin işleyişiyle ilgili şikayet üzerine, idarenin her türlü eylem ve işlemleri ile tutum ve davranışlarını; insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde, hukuka ve hakkaniyete uygunluk yönlerinden incelemek, araştırmak ve idareye önerilerde bulunmakla görevlidir.” şeklindedir.

13. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun “506 sayılı Kanunun malullük ve engellilik hükümlerine ilişkin geçiş hükümleri” başlıklı Geçici 10 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre, “Bu Kanunun yürürlük tarihinden önce sigortalı olup bu Kanunun yürürlük tarihinden önce veya sonra engelliliği nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaya hak kazanmış durumda olan sigortalılar hakkında, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 60 ıncı maddesinin (c) bendinin (b) alt bendi ve geçici 87 nci maddesine göre işlem yapılır.”

14. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun “Yaşlılık aylığından yararlanma şartları” başlıklı mülga 60 ıncı maddesinin (C) bendinin (b) alt bendinde “Sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanmaya hak kazanmış durumda olan sigortalılardan; ilgili mevzuatı uyarınca, I. derece sakatlığı olanlar yaşları ne olursa olsun en az on beş yıldan beri sigortalı bulunmak ve en az 3600 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak, II. derece sakatlığı olanlar yaşları ne olursa olsun en az on sekiz yıldan beri sigortalı olmak ve en az 4000 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmak, III. derece sakatlığı olanlar yaşları ne olursa olsun en az yirmi yıldan beri sigortalı olmak ve en az 4400 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmaları şartıyla yaşlılık aylığından yararlanırlar. Sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanması dolayısıyla yaşlılık aylığına hak kazanarak yaşlılık aylığı alanlar Kurumca **kontrol muayenesine tabi tutulabilir.**”

15. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun “Engellilik indirimi” başlıklı 31 inci maddesinde “Çalışma gücünün asgarî % 80’ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece engelli, asgarî % 60’ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece engelli, asgarî % 40’ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece engelli sayılır ve aşağıda engelli dereceleri itibariyle belirlenen aylık tutarlar, hizmet erbabının ücretinden indirilir. ... Engellilik derecelerinin tespit şekli ile uygulamaya ilişkin esas ve usuller Maliye, Sağlık ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanlıklarınca bu konuda müştereken hazırlanacak bir yönetmelik ile belirlenir.” hükümleri yer almaktadır.

16. 28/04/1981 tarihli ve 17324 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan *Sakatlık İndiriminden Yararlanacak Hizmet Erbabının Sakatlık Derecelerinin Tespit Şekli ile Uygulanması Hakkında Yönetmeliğin* 8 inci maddesinde, düzenlenen raporların Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğüne gönderileceği, 10 uncu maddesinde, (.....) Merkez Sağlık Kurulunun, yetkili sağlık kuruluşlarınca düzenlenen raporlarda yer alan laboratuvar bulgularını, klinik muayene bulgularını, sakatlık

bulgularını, teşhisi inceleyeceği ve rapor formunda kendine ait bir bölüm açarak karar bölümüne Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe ekli cetvellerde yer alan sakatlık arızalarına göre çalışma gücü kayıp oranlarını dikkate alarak hizmet erbabının sakatlığı nedeniyle çalışma gücünü hangi oranda kaybettiğini rakamla ve yazıyla belirtmek suretiyle karar vereceği, laboratuvar bulguları, sakatlık bulguları, klinik muayene bulguları ve teşhis ile söz konusu cetvellerde belirtilen ve rapora ilgili sağlık kurulunca yazılan oranlar arasında çelişki görülmesi halinde Kurulun, Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğe ekli cetvellerde yer alan sakatlık arızalarına göre çalışma gücü kayıp oranları doğrultusunda re'sen ve nihai olarak karar vereceği, gerek görmesi halinde bu raporu bir daha incelenmek üzere raporu veren hastaneye iade edebileceği veya hizmet erbabının çalışma gücü kayıp oranlarının tespiti için yetkili başka bir sağlık kuruluna gönderilmesini isteyebileceği belirtilmiştir.

17.30/03/2013 tarihli ve 28603 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğin 11 inci maddesinde, birden fazla hastalığı veya özrü bulunanların, özür oranları bu Yönetmeliğin ekinde yer alan EK-2 Özür Oranları Cetvelinde aksi belirtilmedikçe balthazard formülü ile toplanarak kişinin özür oranının hesaplanacağı belirtilmiştir.

B. Şikâyet Konusuna İlişkin Uygulamalar

18. Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 10.02.2015 tarihli ve E.2015/306, K.2015/1834 sayılı kararında; İlk raporda yer alan bulguların o tarih itibariyle mevcudiyeti halinde, bu bulguların sonradan vaki tedaviyle iyileşme gösterip gösteremeyeceği, iyileşme gösterebilecek olguya sahip ise, o takdirde, sonradan alınan raporlarda yer alan bulgular ve işgöremezlik dereceleri de irdelenmek suretiyle sakatlık nedeniyle bağlanan aylığın kesildiği tarih itibariyle tıbbi durumun belirlenerek, iki rapor arasında sigortalı lehine çelişki olup sigortalının itirazı olması halinde Adli Tıp Kurumu Genel Kurulundan rapor alınarak durum açıklığa kavuşturulduktan sonra yapılacak değerlendirme sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğine hükmedilmiştir.

19. Yargıtay 10. Hukuk Dairesinin 29/03/2011 tarihli ve E.2009/13607, K.2011/4281 sayılı kararında; Sağlık kurulu raporu ve Adli Tıp Kurumundan alınan raporun, gerek birbirleri arasında gerekse aylığın bağlanmasına ve kesilmesine ilişkin raporlarla çelişkili olması durumunda, çelişkiyi gidermek üzere Tıp Fakültelerinin konuya ilişkin Ana Bilim Dalı uzmanlarından oluşturulan kurul marifetiyle, ilk raporda yer alan bulguların o tarih itibariyle mevcudiyeti halinde bu bulguların sonradan vaki tedaviyle iyileşme gösterip gösteremeyeceği, iyileşme gösterebilecek özelliğe sahip ise, aylığın kesilmesine neden olan raporda yer alan bulgular ve iş göremezlik derecesi irdelenmek suretiyle aylığın kesildiği tarih itibariyle davalının tıbbi durumu belirlenip çalışma gücü kaybı oranının değişip değişmediği, değişmişse oranı ve başlangıç tarihi kesin biçimde tespit edilmesi, çalışma kaybı oranı ve sakatlık derecesinin belirlenmesi ve sonucuna göre bir karar verilmesi gerektiğine hükmedilmiştir.

C. Kamu Denetçisi Abdullah Cengiz MAKAS'ın Kamu Başdenetçisine Önerisi

20. Kamu Denetçisi tarafından yapılan inceleme ve araştırma neticesinde, idarece tesis edilen işlemin hukuka uygun olduğu değerlendirilerek şikâyetin reddi yönündeki öneri Kamu Başdenetçisine sunulmuştur.

D. Hukuka ve Hakkaniyete Uygunluk Yönünden Değerlendirme ve Gerekçe

21. Şikayet başvurusunun talebi 3 No.lu paragrafta açıklandığı üzere; engellilik oranının %50'den %33'e düşmesi neticesinde kesilen yaşlılık aylığının tekrar bağlanmasına yöneliktir.

22. 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 31 inci maddesinde (§15) çalışma gücünü %40 ila %49 arasında kaybetmiş olan hizmet erbabının üçüncü derece engelli sayılarak vergi indiriminden yararlanacağı, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun mülga 60 ıncı maddesinin (C) bendinin (b) alt bendi (§14) gereği III. derece sakatlığı olanların, yaşları ne olursa olsun en az yirmi yıldan beri sigortalı olmaları ve en az 4400 gün malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları primi ödemiş olmaları şartıyla yaşlılık aylığından yararlanmaya hak kazanacakları hüküm altına alınmıştır. Somut olayda şikayetçinin bu hükümler kapsamında engelliliğinin **%50 oranında tespit edilmesi sonucu yaşlılık aylığı almaya hak kazandığı, bir yıl sonra yapılan kontrol muayenesi sonucunda engel oranının %40'ın altına düşmesi sebebiyle kanunen belirlenen çalışma gücü kayıp oranının asgari %40'ın üstünde olması şartı ortadan kalktığından ilgili idare tarafından aylığının kesildiği anlaşılmaktadır.**

23. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 60 ıncı maddesinin (C) bendinin (b) alt bendi gereği sakatlığı nedeniyle vergi indiriminden yararlanması dolayısıyla yaşlılık aylığına hak kazanarak yaşlılık aylığı alanların, Kurum tarafından kontrol muayenesine tabi tutulabilmektedir. Şikayet başvurusunun %50 oranında engelli olduğunun tespit edildiği raporda yer alan hastalıklar arasında en yüksek orana sahip (%40) Kronik Depresyon tanısının, Özür Oranları Cetveli'nde "Geçici Fonksiyon Kaybına Neden Olan Ruhsal Hastalıklar" arasında yer aldığı, bu gruptaki hastalıkların 1 yıl sonra kontrol gerektirdiği hükümlerine istinaden şikayetçinin SGK tarafından kontrol muayenesine tabi tutulmuştur.

24. .... Eğitim ve Araştırma Hastanesi tarafından gönderilen bilgi ve belgelerden (§7), Özürlü Sağlık Kurulu tarafından .../2015 tarihli rapor düzenlenirken ..../2014 tarihli ilk raporda tespit edilen bulguların dikkate alındığı, bununla birlikte ilk raporda Kas İskelet Sistemine ilişkin %5 oranında engellilik tespit edilmiş iken ikinci raporda bu oranın %16 olarak tespit edildiği, yine ilk raporda yer almayan solunum sistemine ilişkin engel oranının kontrol raporunda %20 olarak tespit edildiği, Özürlülük Ölçütü, Sınıflandırması ve Özürlülere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları Hakkında Yönetmeliğinin EK-1'inde yer alan "Özre İlişkin Klinik Bulgular, Radyolojik Tetkikler, Laboratuvar Bilgileri ve Teşhis"leri hususunda herhangi bir ihmal olmadığı, buna karşılık ilk raporda en yüksek orana sahip **Zihinsel Ruhsal Davranışsal Bozukluklara ilişkin bulguya kontrol raporunda yer verilmeme gerekçesi olarak, adı geçen hastalığın iyileştiği ve kişide davranışsal bir bozukluğun tespit edilmediği, yine ilk raporda %12 olarak tespiti yapılan işitme kaybına ilişkin bulgulara kontrol raporunda yer verilmeme gerekçesi olarak (odyometri sonuçlarına göre) işitme kaybına ilişkin herhangi bir bulguya rastlanmadığı ifade edilmiştir**

25. Somut olayda şikayetçinin iddiaları doğrultusunda aynı hastaneden bir yıl ara ile alınan raporlarda yer alan bazı hususların açıklığa kavuşturulması amacıyla Kurumumuz tarafından, ... Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin ilgili anabilim dallarında görevli yeterli sayıda uzman hekimden müteşekkil bir heyet tarafından; şikayetçinin engelli aylığından yararlanmasına hak sağlayan %50 oranında çalışma gücü kaybının tespit edildiği rapor ile yaşlılık aylığının kesilmesine neden olan %33 oranında çalışma gücü kaybının tespit edildiği kontrol raporundaki bulguların karşılaştırılması, ilk raporda tespit edilip kontrol raporunda yer verilmeyen bulguların kontrol raporunun verildiği tarih esas alınarak geriye

dönük tespitinin yapılıp yapılamayacağı hususu sorulmuş, ayrıca rapor ve belgelerin değerlendirilmesi amacıyla bilimsel görüş istenmiştir.

26. Bu kapsamda paragraf 10 da yer verilen bilimsel görüşler uyarınca, şikayetçi başvurusuna ait hastalıkların zaman içinde iyileşebilecek nitelikte olduğu ve aylığının kesilmesine neden olan kontrol raporunun verildiği .../2015 tarihi öncesi psikiyatrik bulgulara ilişkin hekim raporu sunmadığı (§7.2) dolayısıyla edinilen değerlendirmeler neticesinde bahsi geçen kontrol raporunda geriye dönük olarak Kronik Depresyona ilişkin tespit yapılamayacağı kanaatine varılmıştır.

27. Ayrıca **Sakatlık İndiriminden Yararlanacak Hizmet Erbabının Sakatlık derecelerinin Tespit Şekli ile Uygulanması Hakkında Yönetmelik** (§16) kapsamında şikayetçinin %33 oranında engelli olduğunun tespit edildiği kontrol raporunun Merkez Sağlık Kurulunun onayından geçtiği, dolayısıyla Merkez Sağlık Kurulunca da raporlar arasında çelişkili ve şüpheli bir bulguya rastlanmadığı anlaşılmaktadır.

28. Diğer taraftan şikayet başvurusu tarafından kontrol muayenesinde bazı kronik rahatsızlıklarının rapora yansıtılmasına yönelik iddialarını kanıtlayacak bilgi ve belge ibraz edilmediğinden, idarenin açıklamalarına itibar etmek gerekmiştir.

29. Yukarıdan bu yana anlatılanlar, şikâyet başvurusunun iddiaları, idarelerin konu ile ilgili açıklamaları, ilgili mevzuat, yargı kararları, bilimsel görüşler ve tüm dosya birlikte değerlendirildiğinde; şikayet başvurusuna yaşlılık aylığı bağlanmasının nedeni olan hastalığın niteliği gereğince kontrol muayenesine tabi tutulmasının mevzuatın bir gereği olduğu, yapılan kontrol muayenesinde şikayet başvurusunun bazı hastalıklarının iyileşmesi nedeniyle daha önceden %50 olan engellilik oranının %33 e düştüğü ve engellilik oranının %40 ın altına düşmesi nedeniyle yaşlılık aylığının kesildiği, ... Üniversitesi Tıp Fakültesinden alınan bilimsel görüşlerle de şikayet başvurusuna ait hastalıkların zaman içinde iyileşebileceğinin ve geriye dönük olarak kronik depresyona ilişkin tespit yapılamayacağının belirtildiği, bunun dışında şikayet başvurusunun bazı kronik rahatsızlıklarının rapora yansıtılmadığına yönelik iddialarını kanıtlayacak bilgi ve belge ibraz edilmediğinden, şikayet başvurusunun kesilen emekli aylığının yeniden bağlanmasına yönelik talebinin reddine dair işlemde hukuka aykırılık tespit edilemediğinden, şikayetin reddi gerektiği kanaat ve sonucuna varılmıştır.

E. İnsan Hakları Yönünden Değerlendirme

30. T.C. Anayasanın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10’uncu maddesinde ifadesini bulan kanun önünde eşitlik ilkesinin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 13’üncü maddesindeki etkili başvuru hakkının ve 17’nci maddesindeki hakları kötüye kullanma yasağının ihlal edildiğine dair herhangi bir bulgu ve bilgiye rastlanmadığı gibi şikâyete konu olayda, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannameyi ile İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesinde yazılı ve güvence altına alınmış olan başkaca bir insan hakkı ihlalinin tespit edilmediği sonuç ve kanaatine varılmıştır.

F. İyi Yönetişim İlkeleri Yönünden Değerlendirme

31. Günümüzde demokratik, modern ve katılımcı yönetim anlayışında idarelerden sadece hukuka uygun olarak hareket etmeleri değil aynı zamanda iyi yönetişim ilkelerine de uygun işlem tesis etmeleri de beklenmektedir.

32.28/03/2013 tarihli ve 28601 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin “İyi Yönetim İlkeleri” başlıklı 6’ncı maddesinde; Kurumun, inceleme ve araştırma yaparken idarenin, insan haklarına dayalı adalet anlayışı içinde; kanunlara uygunluk, ayrımcılığın önlenmesi, ölçülülük, yetkinin kötüye kullanılmaması, eşitlik, tarafsızlık, dürüstlük, nezaket, şeffaflık, hesap verilebilirlik, haklı beklentiye uygunluk, kazanılmış hakların korunması, dinlenilme hakkı, savunma hakkı, bilgi edinme hakkı, makul sürede karar verme, kararların gerekçeli olması, karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi, kişisel verilerin korunması gibi iyi yönetim ilkelerine uygun işlem ve eylem ile tutum veya davranışta bulunup bulunmadığını gözeticeği düzenlenmiştir. Söz konusu Yönetmelik hükmünde yer alan ilkelerin kaynağını teşkil eden Avrupa Birliği Temel Haklar Şartınının 41’inci maddesinde de iyi yönetim hakkından bahsedilmekte olup benzer ilkelere Avrupa Parlamentosu tarafından kabul edilen "Avrupa Doğru İdari Davranış Yasası"nda da yer verilmiştir.

33. Söz konusu ilkeler yönünden yapılan değerlendirme neticesinde; idarelerden istenilen bilgi ve belgelerin süresi içinde ve gerekçeli olarak Kurumumuza gönderildiği, idarenin başvurularla ilgili işlemlerinde kanunlara uygunluk, hesap verilebilirlik, makul sürede ve gerekçeli karar verme, kararın geciktirilmeksizin bildirilmesi **ilkelerine uygun davrandığı**, ancak idarenin, şikayet başvurusunun konuyla ilgili ilk başvurusunu gerekçeli olarak reddetmesine rağmen, karara karşı başvuru yolunu göstermediği, bu nedenle iyi yönetim ilkelerinde vurgulanan “karara karşı başvuru yollarının gösterilmesi” **ilkesine uymadığı** anlaşılmış olup, idarenin bundan böyle bu ilkeye de uyması beklenmektedir.

IV. HAK ARAMA ÖZGÜRLÜĞÜNE İLİŞKİN YASAL MEVZUAT

A. Dava Açma Süresinin Yeniden Başlaması

34. 14/06/2012 tarihli ve 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 17 nci maddesinin sekizinci fıkrasına göre Kamu Denetçiliği Kurumuna, dava açma süresi içinde yapılan başvuru işlemeye başlamış olan dava açma süresini durdurmakta olup, 21 inci maddesinin birincisi fıkrası uyarınca başvurunun Kurum tarafından reddedilmesi durumunda, durmuş olan dava açma süresi gerekçeli Ret Kararının ilgiliye tebliğinden itibaren kaldığı yerden işlemeye başlayacaktır.

B. Yargı Yolu

35. 2709 sayılı 1982 Anayasasının “Temel Hak ve Hürriyetlerin Korunması” başlıklı 40’inci maddesinin ikinci fıkrasında, “Devlet, işlemlerinde, ilgili kişilerin hangi kanun yolları ve mercilere başvuracağını ve sürelerini belirtmek zorundadır.” hükmü yer almakta olup, 6328 sayılı Kamu Denetçiliği Kurumu Kanununun 20’nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, ilgili idarenin işlemine karşı dava açma süresinden arta kalan süre içerisinde ..... İş Mahkemesine yargı yolu açıktır.

V. KARAR

Yukarıda yer alan gerekçeler ve dosya kapsamına göre **ŞİKÂYETİN REDDİNE**,
Kararın **şikâyet başvurusuna ve Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığına** tebliğine,
Türkiye Cumhuriyeti Kamu Başdenetçisi'nce karar verildi.

e-imzalıdır

M.Nihat ÖMEROĞLU
Kamu Başdenetçisi